

ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Лівенцова О. С., Вахрушевський НВК № 1 «Гармонія», Луганська обл.

Сучасна історична освіта спрямована на виховання всебічно розвиненої особистості, тому основне завдання вивчення історії в школі — підготувати учнів до життя, навчити їх правильно діяти в реальних життєвих ситуаціях.

Практика показує, що більшість учнів не вміє висловити свою думку, не вміє виділити головне і зробити висновок.

А нова програма з історії націлює на те, що головне в навчанні — вміння аналізувати навчальний матеріал, досліджувати, самостійно здобувати знання.

Філософ Дістервег сказав: «Поганий вчитель подає істину, гарний — вчить її знаходити».

Для розв'язання цієї проблеми у своїй практиці я використовую активні методи навчання, які спрямовані на стимулювання самостійної діяльності, на формування компетентності самоосвіти та саморозвитку.

До найбільш новітніх методів належить «кейс-метод».

Кейс-метод застосовують для вивчення гуманітарних дисциплін, створення комфортних умов навчання, за яких кожен відчуває свою успішність. Це співпраця, де учень і вчитель є рівноправними суб'єктами навчання. Під час такої роботи учні вчать бути демократичними, толерантними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити.

Вивчивши матеріали з цієї проблеми, я зрозуміла, як багато навичок і вмінь відпрацьовують на таких уроках.

Суть методу така: розробляють модель конкретної ситуації, яка відбулася в реальному житті і відображає той комплекс знань і практичних навичок, яких учням потрібно набути.

Ця модель являє собою текст обсягом від декількох рядків до десятків сторінок, які і називають «кейсом»:

Кейс-метод допомагає сформуванню багато вмінь:

- розв'язує проблему мотивації через проблемне завдання;

- активізує діяльність учнів;
- закріплює навички роботи з різними видами джерел;
- формує вміння виступати перед аудиторією;
- учиє толерантності та інші вміння.

Але є і проблеми із застосуванням кейс-методу. Підготувати матеріали для нього непросто. У країнах, де в навчальних закладах застосовують цю технологію, готують кейс-матеріали спеціальні групи людей.

Отже, кейс-метод відкриває широкий простір для творчості, самостійної роботи учнів. Аналіз роботи кейс-методом показав, що ця технологія розвиває практичне мислення, вміння аналізувати інформацію, формулювати і розв'язувати проблему, а також виховує комунікативну культуру.

Розглянемо застосування кейс-методу на прикладі уроку всесвітньої історії у 9-му класі.

УРОК ЗА ТЕМОЮ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ 1871–1900 РР.»

Мета: розкрити основні тенденції розвитку міжнародних відносин другої половини XIX ст.; визначити причини загострення суперництва великих держав і створення військово-політичних блоків; вміти характеризувати головні події міжнародних відносин; розвинути вміння учнів складати аналіз-схему про суть історичних процесів; вдосконалювати вміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал; розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, мовленнєву компетентність, вміння застосовувати набуті знання; виховувати учнів в дусі неприйняття ідей агресії та мілітаризму як способу розв'язання міжнародних проблем; виховувати повагу до однокласників, вміння слухати та вчитись у товаришів; виховувати сучасну, комунікабельну людину, яка вміє працювати в команді на загальний результат.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Методи і форми: словесно-практичний, кейс-метод, робота в групах.

Обладнання: підручник, історичний атлас, роздавний матеріал.

Історичні особистості: Олександр II, Вільгельм I, Франц-Йосиф II, Отто фон Бісмарк.

Основні поняття: «Союз трьох імператорів», «Троїстий союз», «колоніальна політика».

Очікувані результати. Після цього уроку учні зможуть: аналізувати міжнародні відносини у 1871–1900 рр., політичні наслідки франко-німецької війни; характеризувати наслідки утворення військово-політичних блоків; встановлювати хронологічну послідовність подій; застосовувати та пояснювати на прикладах поняття і терміни; висловлювати своє ставлення до міжнародних конфліктів, методів їх урегулювання.

Формування компетентностей:

- просторової — робота з картою;
- інформаційної — робота з історичними джерелами, підручником;
- мовленнєвої — презентація міні-проектів груп; участь у дискусії.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Учитель. Сьогодні на уроці діятимуть такі закони:

1. Поводитися спокійно.
2. Не викрикувати.
3. Бути терплячими.
4. Дати можливість висловитися своїм товаришам.
5. Поважати одне одного.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

Бесіда

1. Назвіть основні підсумки франко-пруської війни 1870–1871 рр.
2. Назвіть результати російсько-турецької війни 1877–1878 рр.

Згідно з підписаним Сан-Стефанським мирним договором (3 березня 1878 р.) утворилася Болгарська держава. Чорногорія, Сербія, Румунія здобули повну незалежність.

Це викликало незадоволення інших великих держав (Англії, Німеччини, Австро-Угорщини, Франції), які домоглися перегляду умов Сан-Стефанського мирного договору.

Відбувся Берлінський конгрес (липень, 1878 р.), який обмежив воєнні успіхи Росії, змінивши території слов'янських держав.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Сьогодні на уроці ми з вами повинні навчитися аналізувати міжнародні відносини останньої третини XIX ст., самостійно визначати та пояснювати причини загострення суперництва великих держав і створення військово-політичних блоків.

Попри територіальні суперечки, суперництва за володіння колоніями, боротьбу за військову перевагу на суші і на морі, у Європі настала епоха відносного спокою — близько 40 років миру, який, всупереч всім небезпекам, тривав в Європі від часів франко-пруської (1870–1871) і російсько-турецької (1877–1878) воєн до початку Першої світової війни.

Основною передумовою збереження миру стала широка міжнародна співпраця в усіх галузях життя: економіці, політиці, культурі. Але це не означало відмову провідних країн світу від прагнення лідерства у зовнішній політиці.

Вивчити міжнародні відносини нам допоможуть активні методи навчання. З-поміж них значної уваги заслуговують новітні методи. Одним із таких є кейс-метод, який вчить дитину керувати своєю поведінкою, вибудовувати стосунки з однокласниками.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Учитель. Використовуючи різні види джерел, охарактеризуйте головні міжнародні конфлікти, з'ясуйте їхні наслідки, самостійно визначте та поясніть причини загострення суперництва великих держав і створення військово-політичних блоків. Для повного розкриття теми утворимо п'ять творчих груп, які отримають завдання певного напрямку.

Кожна група захищає свій міні-проект, під час якого ви повинні:

- визначати та пояснювати причини міждержавних суперечностей;
- характеризувати наслідки утворення військово-політичних блоків;
- висловлювати своє ставлення до міжнародних конфліктів, методів їх урегулювання;
- показати на карті основні метрополії та колоніальні володіння;
- застосовувати та пояснювати на прикладах поняття і терміни: *Антанта*, *Троїстий Союз*, *колоніалізм*, *панамериканізм*, *колоніальна політика*.

Для подальшої роботи на уроці кожна група отримує по два кейси:

1 — **основний кейс**, у якому викладені ситуація і проблема

2 — **спеціальний кейс**, який має додатки для роботи в групі.

Кейс-матеріали (основний кейс)

Головною характерною ознакою міжнародних відносин другої половини XIX ст. було загострення суперечностей між провідними країнами світу. На розташування сил, відносин у світі, на конфлікти між країнами кардинально вплинули два важливі фактори:

1. Франко-пруська війна 1870–1871 рр., наслідком якої стало об'єднання Німеччини та її економічне піднесення, а також загострення суперечностей між Німеччиною і Францією.
2. Розв'язання «балканського питання» — боротьба народів Балканського півострова за державну незалежність.

Після франко-пруської війни в Європі відбулася нова розстановка сил. Хоча Великобританія залишалася найбільшою колоніальною імперією, за темпами економічного розвитку її потіснили на третє місце США і Німеччина. Економічний розвиток Франції в результаті поразки помітно загальмував, і країна опинилася в ізоляції на міжнародній арені. В Європі заговорили про відродження Священного союзу. 1873 р. склався «Союз трьох імператорів» — союз Німеччини, Австро-Угорщини та Росії, який проіснував до 1887 р. Не припинялися суперечності між Росією та Австро-Угорщиною через Балкани, крім того, Росія була зацікавлена у сильній Франції.

1882 р. почалося створення Троїстого союзу.

Проблема

- ♦ Відносини в міжнародній системі змінилися, а чи зазнала змін сама колоніальна політика провідних країн?

10 РОКІВ

Зміни в освіті завжди робить учитель

Інтерв'ю з директором департаменту загальної середньої і дошкільної освіти МОНУ П. Б. Полянським

РІК 2003

Ми можемо говорити про успіх модернізації, про зміни в українській освіті тоді, коли вчитель, заходячи до директора, не проситиме, а пропонуватиме чи то запровадження якогось нового методу, чи то зміни атмосфери поведінки взагалі в педагогічному колективі. Відсутність, чи, правильніше сказати, винятковість таких взаємин є не просто вадою, це — справжнісінька біда. У нас поки що не склалася потужна мережа неурядових освітянських спілок, об'єднань, тобто того, на чому базується громадянське суспільство.

...Профільне навчання спрямоване на те, щоб дитина, яка не має якихось великих задатків з певного предмета, можливо, педагогічно занедбана, могла себе реалізувати... Щоб вона мала той рівень знань, який дозволяє їй самій себе почуватися культурною людиною. Для цього необхідно зменшити кількість обов'язкових для вивчення предметів та їхніх обсягів у старшій школі... зосередити основну увагу на фундаментальній підготовці в тому напрямі, до якого дитини більше схильна. Якщо це

нам вдасться, то з часом ми отримаємо стільки обдарованих дітей, що ми не можемо зараз навіть передбачити.

...Немає у світі ідеальної системи оцінювання, і це стосується й зовнішнього тестування. Але ця система є менш недосконалою, ніж усі інші.

...Ми інколи вживаємо кальковану фразу: «Дитина отримала освіту». Дитина нічого не отримує, освіту можна здобути або не здобути.

...Ми цього року маємо розробити проект Стандартів, на основі яких будуть розроблені нові навчальні програми.

Отут уже дуже важливо, щоби кожен, хто розробляє програму зі «свого» предмета, написав і поклав на столі таку фразу: «У дитини не тільки твій предмет».

...Це у великому місті вчитель, вийшовши з навчального закладу, стає приватною особою, а в селі чи в містечку все інакше. Вчитель там набагато більше, ніж просто вчитель. Там здебільшого важливіша, особливо на початку, не ота дуже низька заробітна плата, а думка людей про педагога.